

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum anima Christi sciat in verbo omnia quæ scit verbum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

quod cum Christus esset cōprehensor, & viator, ha-
buit vtrumq; modum considerandi, vñ quo an-
gelis conformabatur, vt sine discursu consideraret.
Alium quo p̄ conuersionē ad phāsmata, quod
quidē Christo propriū est, ut, s. vtrumq; modū ha-
beat, cui competit esse cōprehensōrē, & viatorem
simul. Alia vero opinio est, quod s̄m̄ essentiam ha-
bitus sciētia hic acquisita euacuetur. Et secundum
hanc (quamuis non credā eam esse veram) pōt̄ res-
ponderi quod anima Christi d̄ non habuit scien-
tiam a sensib. acquisitam sed infusam, qualē angeli
habent per species concreatas, & talem scientiam
constat in angelis remanere cum gloriā visione.

D. 128.

Ad 11. Dicendum, q̄ modus iste cognoscendi
non est essentialis ex parte sui, sed ex parte obiecti,
cui s̄m̄ statum viā talis modus intelligendi cōpe-
tit, hoc autem p̄ se solum essentialē est sciētiā se-
cundum seipsam, ut per eam scibilia cognoscant.
Et ideo quando variat status subiecti variatur mo-
dus cognoscendi, non tamen habitus sciētiā.

D. 45.

Ad 111. Dicendum, q̄ vnus actus potest dici al-
teri similis dupliciter. Vno modo quātum ad spe-
ciem actus quam trahit a materia circa quam est,
& sic habitus acquisitus semper reddit actum simi-
lem illi actui a quo generatus est, sicut fortia faciē-
do efficitur aliquis fortis, & fortis effectus, fortia
facit. Alio modo quantum ad modum qui sequit̄
dispositionem subiecti, & d̄ sic non oportet actus
p̄dictos esse similes. Cōstat. n. quod actus ex quib̄
fortitudo politica acquiritur, sunt actus cum tristi-
tia, & sine delectatione effecti. Actus autem qui se-
quuntur habitum, sunt faciliores & cum delecta-
tione, vel saltem sine tristitia. Ita videmus in scien-
tia quod homo in considerando aliquid acquirit
scientiam illorum, & sciens illa pōt̄ cōsiderare ea-
dem, tñ alio modo quam ante, quia iā non in-
quit, sed contemplatur, quod prius inquisiuerat. Et
sic nihil prohibet actus, qui redduntur ab habit-
ibus in statu gloriā, habere alium modum.

4. de angel.
cognitione.
art. 5.

D. 274.

Ad 1111. Dicendum, q̄ anima Christi, & qua-
libet alia anima, non habet alias similitudines eo-
rum quæ cognoscit in verbo quam ipsū verbū,
quantum ad hoc, quod in verbo cognoscere dici-
tur, quamuis ex hoc quod in verbo videt, possit si-
bi formare similitudines eorum quæ videt, sicut
qui videt aliquid in speculo, videt rem per formā
speculi. Dicitur est autem de hoc plenius in qua-
stione de angelis.

Art. p̄cc.

g. par. q. 6. 10.
art. 2.

Ad v. Dicendum, quod beatitudo hominis cō-
sistit in cognitione Dei, d̄ non autem in cognitio-
ne creaturarum. Vnde non est aliquis beator pro-
pter creaturarum cognitionem; sed solum pro-
pter cognitionem Dei. Nihilominus tamen ipsa
creaturarum cognitio ad perfectionem animæ
naturalem pertinet, vt dictum est.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum anima Christi sciat in verbo omnia, quæ scit verbū.

QVARTO quaeritur, utrum anima Christi sciat
in verbo omnia quæ scit verbū. Et vs̄ quod
non. Deus enim scit infinita, ut dicit August. sed
anima Christi non potest scire infinita, cum sit fi-
nita. ergo anima Christi non potest cognoscere
omnia in verbo, q̄ scit Deus. Sed dicendum, quod
anima Christi ex unione ad verbum cōfortatur,
ut infinita possit cognoscere.

¶ 2 Sed contra, Operatio animæ Christi exit ab ea
nō mediāte verbo, sed mediāte potentia propria.
Potentia aut̄ eius nō est infinita, cū essentia eius sit
finita. ergo nec operatio eius pōt̄ se extēdere ad infi-

nita cognoscēda, q̄ quis verbū cui vnū, sit infinitū.
¶ 3 Pr̄t. In vnione humane & diuine nature, ut
dicit Damasc. quod increatum est, manū in crea-
tum; & quod creatum mansit creatum, sed cuius-
libet creati & capacitas & actiō est finita. ergo ex vn-
ione verbū ad animam Christi, non habuit ani-
ma Christi, quod possit cognoscere infinita.

¶ 4 Pr̄t. Verbo, quia infinitum est, conuenit non
solum cognoscere infinita, sed cōprehendere infi-
nitum. s. Deum. si igitur ex unione ad verbum hoc
habuit anima Christi quod possit cognoscere infi-
nita, pari ratione ex eadem unione habuit, quod
possit cōprehendere Deum, quod falsum est.

¶ 5 Pr̄t. Operatio illa qua aia Christi infinita cogno-
scebat, aut erat creator, aut creatura. ergo
creator a creatura procedit, qd̄ est creatura. ergo
autē est creatura, omnis autē creatura est finita. ergo
operatio illa est finita. ergo per eā infinita non
cognoscunt. Sed dicendum, quod quāuis illa ope-
ratio sit finita, habet tamen respectum ad infinita.
¶ 6 Sed contra, Illa relatio quæ ad infinita referatur,
aut est creatura aut creator, & procedere potest
eodem modo, ut supra dictum est.

¶ 7 Pr̄t. Si anima Christi scit infinita, cum omne
quod cognoscitur per aliquam speciem cognosca-
tur, aut cognoscit illa infinita per speciem finitā,
aut per speciem infinitam: sed non per speciem fini-
tam, quia nulla spēs creata est infinita. Si autem
per finitam, finita vero species nō est infinitum
ratio: ideo impossibile erit quod anima Christi
finita cognoscat. Sed dicendum, quod species qua
cognoscit anima Christi, quamuis sit creata, ha-
bet tamen ex unione verbi Dei quod sit infinitum
ratio cognoscendi.

¶ 8 Sed cōtra, Vnio verbū nō eleuat creaturā ultra
terminos creaturæ: quod enim est creatum, nō
mō potest fieri increatum; sed hoc est ultra terminos
creaturæ, q̄ aliquid sit infinitum. ergo ad hoc
non eleuatur per unionem aliqua species creata.

¶ 9 Pr̄t. Id̄ dicit quod homo assumptus non
æquatur verbo, neque in scientia, neque in alio
aliquo. ergo nec in numero scitorum. ergo d̄c.

¶ 10 Pr̄t. Dnas quantitates æquales secundū l̄gē
tudinem, quamuis secundū latitudinē in æquales,
possimus dicere aliquo mō æquales: sed sicut dicitur
tur quantum esse magnum pluribus dimensionā-
tur, ita scientia d̄ esse magna ex diuersis dimensio-
num propter multitudinem scitorum, tum propter
claritatem cognitiois. Si igitur sciētia animæ Christi
æquatur scientiā diuinā in numero scitorum,
quamuis nō in limpiditate vel claritate cognitio-
nis, poterit dici quod scientia animæ Christi sit æ-
qualis aliquo modo diuine sciētiæ, quod videtur
ab absurdum, ut creatura in aliquo æquetur creatori.

¶ 11 Pr̄t. Christus cum natura nra assumpsit na-
turales defectus, qui non impediunt sine assump-
tionis, s̄m̄ redemptionem: sed nesciētia multo
tarum rerum numquā impediuiset redēptiois
nostram, ut patet si Christus nescisset quod lapilli
sunt in fundo alicuius fluminis. ergo non est d̄cē-
dum q̄ Ch̄s oia scierit. Sed dicendum, q̄ quāuis
talium cognitio nō iuuat ad finē nre redēptionis
tñ horum nesciētia impediret Ch̄i perfectio-
nem.

¶ 12 Sed contra, Sicut nesciētia repugnat perfec-
tioni animæ, ita fames & sitis perfectiois corpo-
ris; sed Christus assumpsit famē, & sitim propter
hoc q̄ non obuiabant nre redemptioni. ergo p̄
rōne multorum nesciētiā assumere debuit.

¶ 13 Pr̄t.

13. Amb. dicit ois natura suis certis limitib' comprehenditur: sed nullum tale se extendit ad infinita. ergo anima Christi non cognoscit infinita.

14. Pret. Sicut scientia dicitur esse infinita extensione, in quantum infinita cognoscit, ita intentione in quantum in infinitum limpide cognoscit: sed anima Christi non fuit infinita intentione; quia sic in limpitudine equaretur diuine, scientia. ergo nec fuit infinita extensione. ergo nec sciuit infinita, nec omnia que Deus scit.

15. Contra est, quod dicitur Apoc. super illud, Dignus est agnus accipere scientiam, glo. oium cognitionem, que Deus nouit. ergo anima Christi sciuit omnia, que Deus scit.

16. Pret. Vno infinito cognito possibile est infinita cognoscere, quia Deus sua essentia que est infinita, cognoscit infinita; sed anima Christi uidet uerbum quod est infinitum, & per uerbum uidet alia. ergo potest scire infinita.

17. Pret. Coloss. dicitur, quod in Christo placuit omnem diuinitatis plenitudinem inhabitare: sed hoc non esset, nisi haberet omnium notitiam, que Deus nouit. ergo anima Christi scit omnia, que Deus scit.

18. Pret. Quicquid alicui creature communicari potest, anime Christi concicatum est, sed habere notitiam omnium est creatura concicabile, quia secundum philosophum intellectus possibilis est in potentia ad omnia intelligibilia. ergo anima Christi comunicatum est, ut omnia uideret in uerbo.

RESPON. Dicendum, quod ad euidenciam huius questionis oportet intelligere, quid est dictum aliquid in uerbo uidere. Sciendum ergo quod nihil potest uideri in aliquo, nisi illo modo quo est in illo. Contingit autem aliqua multa esse in uno dupliciter. Vno modo diuisim & pluraliter, sicut plures forme resplendent in speculo unaqueque diuisim, & sicut plures hoies sunt in domo. Alio modo uniformiter & simpliciter, sicut plures esse dicitur uirtute in ca, ut conclusiones in principio, & membra in femine. Quicquid igitur aliquid intuetur consequens est, ut illa uideat que in eo sunt multipliciter & diuisim, eo quod unumquodque eorum ita offert, sicut & illud unum in quo continentur. Et pro tanto quod uidet speculum uidet formas in speculo resistentes: sed quod uidet aliquid unum, non oportet quod omnia uideat, que in eo sunt uniformiter, siue unite, nisi quando totam uirtutem illius unius comprehendit: sicut qui uidet aliquod principium, non oportet quod uideat omnes conclusiones uirtute in eo existentes, nisi forte illud comprehendat. Res autem creature sunt in Deo, non quidem multipliciter; sed unite, ut Dion. dicit. Vnde cum dicitur esse in Deo magis assimilatur illi modo, quo effectus sunt in causa & conclusiones in principio, quam modo illi, quo forme sunt in speculo. Et ideo non oportet, quod quicumque uidet uerbum, uideat omnia, que uerbum in seipso uidet, ut quidam dixerunt, afferentes exemplum de formis, que uidentur in speculo uiso. Ipsum uerbum se comprehendit. Vnde omnia, que in eo virtualiter & unite sunt, cognoscit se uidentem. Intellectus autem creati, qui uerbum non comprehendunt, non oportet quod uideat uerbum omnia uideat, que in uerbo sunt: sed tamen in hoc anima Christi maiori progatiua gaudet, quam intellectus aliquis creatus, uidet. n. in uerbo omnia presentia, preterita, & futura. Cuius ratio est, quia cum Deus sit principium omnium rerum & finis, duplex habitudo ipsius ad creaturas inuenitur, una secundum quam omnia a Deo procedunt in esse: alia secundum quam ad eum ordinantur, ut in fine, quedam per uiam assimilationis unum, sicut irracionales creature, quedam uero tam per uiam assimilationis quam pertingendo ad ipsam diuinam essentiam. Cuiuslibet. n. creature procedit a Deo inditum est, ut in bonum tendat per suam operationem. In cuiuslibet autem boni consecutione creatura Deo assimilatur: sed creature rationales super hoc habent, ut ad ipsum Deum cognoscendum, & amandum sua operatione pertingant. Vnde per ceteris creaturis beatitudinis sunt capaces. In utraque autem predictarum habitudinum inuenitur creaturas creatorem excedere. Quantum ad primam quidem, quod super omnia que Deus fecit, adhuc possit alia dissimilia facere & nouas species & noua genera, & alios mundos, nec unquam id quod factum est, facientis uirtute adaequare potest. Quantum uero ad secundam, quia creatura quantumcumque fiat boni particeps, nunquam tamen pertingit ad hoc quod Dei bonitate adaequet. Quantumcumque etiam creatura rationalis Deum cognoscit & amat, nunquam tamen ita perfecte eum cognoscit & amat, quantum ipse cognoscibilis & diligibilis est. Sicut autem creature imperfecte essent, si a Deo procederent & ad Deum non reordinarentur: ita imperfectus esset creaturam a Deo exitus, nisi reditio in Deum exitu adaequaret. Et ideo unaqueque creatura, quantumcumque participat de esse, tamen participat de bonitate. Vnde & oportet, ut excellentissimi intellectus creati Deum cognoscant, ut eorum cognitio adaequet processum creaturarum a Deo: procedunt autem res a Deo & per uiam naturam, & secundum ordinem gratiam. Vnde intellectus creati, que sunt in summo creaturarum constituti secundum eandem naturam, omnium naturalium in Deo & ex Deo cognitionem accipiunt. Angeli: Christus uero constitutus super omnes creaturas est & quantum ad dona gratiam, quia de plenitudine eius omnes accepimus, Io. 1. Et ideo ipse accepit cognitionem omnium eorum, que a Deo secundum quodcumque ipsi procedunt, non solum secundum ordinem naturam: sed secundum ordinem gratiam. Sic igitur anima Christi omnes creaturas, non solum quantum ad naturales proprietates, quod & angeli habent, sed secundum quod subsistat diuinam prouidentiam ordinatam in finem salutis humanam, & donorum gratiam. Et ideo scit omnia singularia, & omnes singulares actus omnium, & cordis abscondita, quod de nulla alia creatura dicere oportet. Et quia non pertingit ad comprehendendam ipsam diuinam infinitatem, ideo remanet Deo facultas ad huc multa alia faciendi quam ea, que anima Christi cognoscit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod huic rationi contra responderetur, quod Deus scit quedam scientia uisionis. que sunt, erunt, vel fuerunt, & hanc non sunt infinita, supposito principio & fine mundi, que quidem Deus sola dicitur uisione uidere, quia uisio eorum est, que in se subsistunt extra intellectum uidentis: quedam uero scit scientia simplicis intelligentiam, scilicet illa que potest facere; quamuis nunquam sint futura, & hanc sunt infinita. Et dicitur illa intelligere ea ratione, qua intellectus potest sibi formare quidditates eorum, que extra eum non existunt. Anima igitur Christi uidet in uerbo omnia presentia, preterita, & futura, non tamen quecumque; Deus potest facere, & sic non sequitur, quod sciat infinita. Sed ista responsio non soluit vim rationis. Supposito enim, quod generatio in futuro in infinito duraret, quod Deus facere posset, constat quod infiniti homines essent futuri, & omnes Deus cognosceret scientia

tur, ut in fine, quedam per uiam assimilationis unum, sicut irracionales creature, quedam uero tam per uiam assimilationis quam pertingendo ad ipsam diuinam essentiam. Cuiuslibet. n. creature procedit a Deo inditum est, ut in bonum tendat per suam operationem. In cuiuslibet autem boni consecutione creatura Deo assimilatur: sed creature rationales super hoc habent, ut ad ipsum Deum cognoscendum, & amandum sua operatione pertingant. Vnde per ceteris creaturis beatitudinis sunt capaces. In utraque autem predictarum habitudinum inuenitur creaturas creatorem excedere. Quantum ad primam quidem, quod super omnia que Deus fecit, adhuc possit alia dissimilia facere & nouas species & noua genera, & alios mundos, nec unquam id quod factum est, facientis uirtute adaequare potest. Quantum uero ad secundam, quia creatura quantumcumque fiat boni particeps, nunquam tamen pertingit ad hoc quod Dei bonitate adaequet. Quantumcumque etiam creatura rationalis Deum cognoscit & amat, nunquam tamen ita perfecte eum cognoscit & amat, quantum ipse cognoscibilis & diligibilis est. Sicut autem creature imperfecte essent, si a Deo procederent & ad Deum non reordinarentur: ita imperfectus esset creaturam a Deo exitus, nisi reditio in Deum exitu adaequaret. Et ideo unaqueque creatura, quantumcumque participat de esse, tamen participat de bonitate. Vnde & oportet, ut excellentissimi intellectus creati Deum cognoscant, ut eorum cognitio adaequet processum creaturarum a Deo: procedunt autem res a Deo & per uiam naturam, & secundum ordinem gratiam. Vnde intellectus creati, que sunt in summo creaturarum constituti secundum eandem naturam, omnium naturalium in Deo & ex Deo cognitionem accipiunt. Angeli: Christus uero constitutus super omnes creaturas est & quantum ad dona gratiam, quia de plenitudine eius omnes accepimus, Io. 1. Et ideo ipse accepit cognitionem omnium eorum, que a Deo secundum quodcumque ipsi procedunt, non solum secundum ordinem naturam: sed secundum ordinem gratiam. Sic igitur anima Christi omnes creaturas, non solum quantum ad naturales proprietates, quod & angeli habent, sed secundum quod subsistat diuinam prouidentiam ordinatam in finem salutis humanam, & donorum gratiam. Et ideo scit omnia singularia, & omnes singulares actus omnium, & cordis abscondita, quod de nulla alia creatura dicere oportet. Et quia non pertingit ad comprehendendam ipsam diuinam infinitatem, ideo remanet Deo facultas ad huc multa alia faciendi quam ea, que anima Christi cognoscit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod huic rationi contra responderetur, quod Deus scit quedam scientia uisionis. que sunt, erunt, vel fuerunt, & hanc non sunt infinita, supposito principio & fine mundi, que quidem Deus sola dicitur uisione uidere, quia uisio eorum est, que in se subsistunt extra intellectum uidentis: quedam uero scit scientia simplicis intelligentiam, scilicet illa que potest facere; quamuis nunquam sint futura, & hanc sunt infinita. Et dicitur illa intelligere ea ratione, qua intellectus potest sibi formare quidditates eorum, que extra eum non existunt. Anima igitur Christi uidet in uerbo omnia presentia, preterita, & futura, non tamen quecumque; Deus potest facere, & sic non sequitur, quod sciat infinita. Sed ista responsio non soluit vim rationis. Supposito enim, quod generatio in futuro in infinito duraret, quod Deus facere posset, constat quod infiniti homines essent futuri, & omnes Deus cognosceret scientia

Quest. dist. S. Tho. GGG 3 uisio

II. infiniti. atque, ut in creatura. ergo ex uerbo. but. anti. ita. ent non. dere. in. dum hoc. sciri. nisi. us, que. i. um est. ta. cogno. car. p. ra. ergo. uisio. si. fin. ac. in. ita. non. is illa. ope. d. in. fin. ita. referat. ere. possit. um omne. cognosca. in. huius. m. in. Si. autem. fin. itor. um. Christi. in. species. qua. creata. ha. re. in. fin. ito. m. ra. uita. rum, nisi. ter. minis. go. ad. loc. es. crea. ptus. not. que. in. alio. ergo. & c. tendit. sig. na. quas. sic. uer. dic. ment. in. is. r. om. bus. tum. p. p. ter. t. in. e. Cui. (c. r. or. at. io. cogno. scit. r. i. si. si. z. ed. uidet. ur. e. crea. on. p. m. p. it. na. in. e. ais. um. c. i. e. t. a. mul. t. i. p. l. i. c. i. t. u. e. on. est. d. i. c. t. u. m. q. u. i. u. i. s. u. s. p. r. o. p. r. i. e. t. i. o. n. e. s. e. c. l. e. c. t. i. o. n. e. s. ar. p. e. n. s. i. o. n. e. n. p. r. o. p. r. i. e. t. ergo. p. a. t. r. i. b. u. i. t. 13. P. r. e. t.

visionis. Vnde si aia Christi sciret oia, quæ Deus
 scit scientia visionis, sequeretur quod sciret oia quæ
 Deus facere potest: quia Deus præter infinita individua
 harum specierum finitarum potest facere infinitas alias
 species, & in singulis speciebus infinita individua,
 sicut patet præcipue in proportionibus numero-
 rum. Si enim in vna specie proportionis accipiantur in-
 diuidua in infinitum multiplicabuntur, utpote in
 specie dupli est proportio duorum ad unum, qua-
 tuor ad duo, sex ad tria, & sic in infinitum. & ideo
 super proportionem dupli est alia species, triplum
 & dimidium, & quadruplum, & dimidium, quin-
 tuplum, & sic in infinitum: & tñ unaquæque illarū
 continet individua infinita potetia. Vnde si gene-
 ratio futura in infinitum fm has species, q̄ nunc
 sunt finita duraret, adhuc plura Deus posset face-
 re: quia posset facere novas species, & hoc in infini-
 tum. Et sic patet quod non est eiusdem rōnis dice-
 re animam Christi cognoscere infinita, & cognosce-
 re omnia quæ Deus potest facere. Itē Deus cognosce-
 do scientia visionis oēs creaturas cōprehēdit eas,
 & sic scit quicquid est in creaturarū potetia. In po-
 tentia autē creaturarū est infinitū: sicut patet in diui-
 sione continui, & augmētō numerorum. vñ cum
 anima Christi creaturas cōprehēdat, scit infinita q̄
 sunt in creaturis in potentia. Et præterea si animæ
 damnatorum sunt perpetue, & in eis cogitationes
 erunt volubiles, quarum nullā Deus ignorat, De-
 nunc scit scientia visionis infinita futura. Vñ si ani-
 ma Christi sciat oia, quæ Deus scit scientia visionis,
 oportet dicere q̄ sciat infinita. Et ideo aliter dicen-
 dum, q̄ in rebus inuenimus aliquid quod simpli-
 citer est, & modis omnibus infinitum, sicut Deus:
 aliquid autē quod est modis omnib⁹ finitum, sicut
 res materiales: aliquid autem quod est modo quo-
 dam finitum, & modo quodam infinitū, sicut quæ
 libet substantia immaterialis. Est quidem finita in-
 quantum habet esse limitatum ad propriam natu-
 ram, eo quod nulla creata substantia quamuis im-
 materialis est esse suum, sed esse participat: est tñ in
 finita per remotionem illius terminationis secun-
 dum quā forma terminatur ex hoc ipso, q̄ in ma-
 teria recipit, cū oē receptū sit in recipiēte p modū
 recipientis. fm igitur quod aliqua res est infinita,
 secundum hoc per suam actionem comparatur ad
 infinitum. Illud enim quod est infinitum secundum
 esse, & propter immaterialitatem, ut Deus, & pro-
 pter operationem suam, comparatur ad infinitū,
 & secundum materiam siue quantitatem, & secun-
 dū naturā speciei, vel generis. Vnde Deus potest
 cognoscere infinita individua & infinitas species: quia
 cognoscit omnia quæ potest facere, & potest in infini-
 tum novas species facere. Et præter hoc cum aliqd
 secundum hoc agat, quod est actū, sicut esse Dei est
 infinitum, ita, & eius actio habet efficaciam infini-
 tam. Res autē materialis neutro modo hēt opera-
 tionem ad infinita, nec scit ad infinita secundū quan-
 titatem, vel materiam, nec ad infinita secundū spe-
 ciem: sicut patet in visu, qui est virtus quedam ma-
 terialis. Et ideo non potest quamlibet speciem co-
 gnoscere, sed determinatam, scilicet colorem, nec potest
 infinita cognoscere, nisi per successione, eo quod
 cum sit materialis, actio eius materialis est, & attin-
 git ad ea, quæ sunt infinita secundum quantitatem
 continuam, vel discretam, quæ est infinitas mate-
 rialis eo modo quo sunt infinita, scilicet materia-
 liter numerando partem post partem. Et ideo im-
 possibile est, quod vniquam perueniat ad cogni-
 tionem infinitorum indiuiduorum. Et quia intel-

lectus noster in statu isto a sensu accipit, inde est
 quod nec ipse infinita hoc modo cognoscere po-
 test. Substantia vero immateriales, quæ sunt quo-
 dammodo infinitæ, & quodammodo finite, quia
 esse finitum habent, oportet quod earum operatio
 & sit efficaciam finite, & cōparet ad naturā finitā:
 quia vero immateriales sunt, ideo earum operatio
 se extendit ad infinita materialiter. vñ intellectus
 noster, ut dicitur in 3. de Anima ostendit
 tur quodammodo infinitus in quantum cognoscit
 vniuersale in quo infinita singularia cognoscuntur:
 sed in hoc deficit, q̄ species vniuersalis quæ intelle-
 ctus apprehendit, utpote hoīs, non est perfectior
 cognoscendi quolibet singulare in sua singulari-
 tate. Si autē esset, tunc intellectus noster daret quod
 essent infiniti homines, tamen cognosceret infini-
 tam materialiter per vnam naturam finitam, quæ est
 humana natura. In infinitis enim hominibus, quam-
 uis sit infinitum secundum quantitatem, vel mate-
 riam, nō tamen est infinitum secundū spēm, quod
 patet ex hoc quod adhuc extra infinitos homines
 possunt esse alie species: proprium autem obiectū
 intellectus est natura speciei, non autem materia.
 Similiter qui cognosceret per animalis naturam
 oēs species animalis in sua specialitate, daret quod
 species animalis essent in actu infinitæ, adhuc co-
 gnosceret infinitam speciem: sed finitam naturā,
 quia præter naturam animalis adhuc est natura le-
 pidis, ita cum anima Christi cognoscat verbum,
 quod est sufficiens rō cognoscendi oia indiuidua
 in sua singularitate, & oēs spēs in sua specialitate
 prohibet, quia sunt infinita secundū esse, q̄ cognoscat
 infinita, non tñ cōprehenderet naturā infinitam.
 Ad II. Dicendum, quod ex unione ad verbum
 anima Christi nō eleuatur ultra limites creature.
 Vnde nec fit infinita nec habet virtutem infinitā,
 nec eius operatio est infinita per se: quamuis infini-
 ta cognoscat, cognoscit enim illa infinita finitā
 efficaciam. vnde non remanet infinita nisi mate-
 rialiter.
 Et per hoc patet solutio ad tertium.
 Ad III. Dicendum, q̄ comprehensio infiniti nō
 potest esse nisi per actionē, quæ sit efficaciam infinita.
 Tunc enim ipse Deus comprehenditur ab intellectu
 aliquo, quando intellectus tantam hēt efficaciam
 in intelligendo, quantum habet Deus in intelligen-
 do: vnde non potest comprehendere, nisi ab intelle-
 ctu increato: sed cognitio infinitorum non requirit
 efficaciam infinitam in operatione intellectus,
 ut ex dictis patet, & ideo ratio non sequitur.
 Ad V. & sextum patet solutio ex dictis.
 Ad VII. dicendum, quod anima Christi cogno-
 scit infinita modo prædicto per speciem increatā,
 i. per ipsam diuinam essentiam, quæ quidem cum
 infinita sit nihil prohibet quin sit infinitorum rō.
 Ad VIII. patet responsio ex dictis.
 Ad IX. dicendum, quod homo assumptus non
 equatur in numero scitorum, quamuis sciat infini-
 ta: quia adhuc non sequitur quod sciat oia illa
 quæ Deus potest facere, ut ex dictis patet: dato etiam
 oīno sciret omnia quæ scit verbum, adhuc nō
 equaretur in numero scitorū quātū ad modū scien-
 di, quamuis esset æqualis numerus vtriusque.
 Ad X. dicendum, q̄ quantitati dimensionū, quæ
 libet dimensio per se competit, & iō fm quæ
 que vnum corpus alteri equetur potest dici esse
 æquale: sed scientiæ quantitas quæ attenditur per
 numeros numerū scitorū est ei quali per accidens: ma-
 terialis, & præcipue q̄ in multis scitis est unum
 sciendi.

sciendi, secus enim esset si diversis rationib. cognoscerentur: sed illa quantitas quae est ex efficacia cognitionis, scientia per se competit: quia quantitas talis attenditur secundum exitum operationis intellectuales ab intellectuali virtute, & ideo non est simile.

Ad xi. dicendum, quod filius Dei non assumpsit omnes illos defectus, qui poterant ei inesse sine impedimento humane redemptionis: sed hoc est verum quod illos tantum assumpsit, quorum assumpcio ad redemptionem humani generis competens erat. Et tamen quæcumque nescientia esset defectus, redemptio nem humani generis impediens: quia in redemptore per quem gratia & veritas per totum humanum genus diffundenda erat, requirebatur plenitudo gratiæ, & veritatis, cui quilibet scientia defectus præiudicare poterat.

Ad xii. dicendum, quod Christus per infirmitatem corporis venit infirmitatem anime sanare, quod consistit in defectu gratiæ & cognitionis, unde quamvis defectus corporales assumpsit, defectum tamen scientiæ & gratiæ nullo modo assumere debuit.

Ad xiii. patet solutio ex dictis. Ad xiiii. dicendum, quod quantitas extensio- nis, ut ex dictis patet, est scientiæ accidentalis, quæ tamen autem intentionis est essentialis, ut ex dictis patet, & ideo non est simile.

ARTICULUS V.

Utrum anima Christi sciat omnia illa, quæ Deus potuit facere.

Quæritur, utrum anima Christi sciat omnia illa, quæ Deus potuit facere. Et vñ quod sic, quicquidque scit maius, potest scire minus: sed Deus est maius, quam quicquid potest facere; quia quicquid potest facere, creatum est, ergo cum anima Christi cognoscat Deum, multo magis potest cognoscere quicquid Deus potest facere. Sed dicitur, quamvis Deus sit maius, tamen anima Christi est ordinata ad cognitionem Dei, non autem ad cognitionem omnium quæ Deus potest facere.

¶ 2 Sed contra, Deus quævis sit in se magis cognoscibilis quam aliqua creatura, tamen creatura est magis cognoscibilis quo ad nos quam Deus: sed quicquid Deus potest facere, est creatura, ergo anima est magis nata cognoscere quicquid Deus potest facere, quam ipsum Deum.

¶ 3 Præ. Anima Christi videt divinam virtutem, sicut & divinam essentiam: dicitur autem quod videt essentiam totam, sed non totaliter, ergo videt virtutem totam & si non totaliter: sed non potest videti virtus tota, nisi videatur ad quæcumque potest se extendere, ergo anima Christi cognoscit omnia quæ Deus potest facere.

¶ 4 Præ. Quicquid Deus potest facere, potest manifestare: sed quicquid potest manifestari alicui creatura, Christo manifestatum est, ergo quicquid Deus potest facere, est manifestatum Christo.

¶ 5 Præ. Illud est cõicabile alicui, quod non dicit defectum in cõicante nec in eo cui cõicatur: sed conferre anime Christi omnium scientiam, quæ Deus potest facere, non dicit defectum aliquem in Deo, cum hoc ad maximam liberalitatem ipsius pertinere videatur, nec in anima Christi, cum ad maximam perfectionem eius pertineat: ergo hoc cõicabile fuit anime Christi, & ita fuit ei communicatum.

¶ 6 Præ. Si anima Christi nescit omnia quæcumque potest facere Deus, dato quod Deus illud faceret, anima Christi nesciret illud nisi de nouo addisceret: sed inconueniens est ponere quod anima Christi

A aliquid existentium ignoret, vel quod aliquid de nouo addiscat, ergo anima Christi scit omnia, quæ Deus potest facere.

SED CONTRA. Si anima Christi scit quicquid Deus potest facere, omne illud, quod Deus potest facere, ad animam Christi terminatur: sed anima Christi est finita, cum ergo Deus infinita possit facere, sequitur quod infinitum terminetur ad finitum, quod est impossibile, ergo & primum scilicet quod anima Christi possit scire quicquid Deus potest facere.

¶ 2 Præ. Sicut essentia diuina est infinita, ita & diuina virtus: sed anima Christi non potest comprehendere essentiam diuinam ratione suæ infinitatis, ergo nec diuinam virtutem, & sic non potest cognoscere quicquid Deus potest facere.

¶ 3 Præ. Quanto aliquid perfectius cognoscit ab aliquo, tanto in eo plura cognoscunt: sed Deus perfectius cognoscit seipsum quam anima Christi, ergo plura in seipso cognoscit quam anima Christi, cognoscat in uerbo, sed Deus nihil aliud cognoscit in se, quod est, vel fuit, vel futurum est, vel potuit esse vel fuisse vel futurum esse, ergo anima Christi non cognoscit omnia ista.

RESPON. Dicendum, quod circa hoc aliqui diuersimode opinati sunt, quidam enim dixerunt quod non solum anima Christi, sed quilibet anima uidet in uerbo quicquid in eo uideri potest, hoc est non solum ea quæ sunt uel erunt, uel fuerunt, sed quæcumque Deus potest facere. Qui quidem hoc decepti sunt, quia aestimabatur modum uideri res in uerbo, similem modum uideri res in speculo materiali, in quo imagines rerum secundum suam multitudinem & diuersitatem reseruantur. In Deo autem rerum rationes sunt unite & simpliciter, ut dicit Dionysius autem essent in eo per uiam multitudinis & diuersitatis, tunc omne quod in eo cognoscitur potest, eo uisio cognosceretur, & ita ab omnibus uidentibus Deum per essentiam omnia uidentur, quæ Deus potest facere, cum omnia ista in Deo cognosci possint; sed quia expresse aliquid Deum uidentibus per essentiam dicuntur aliqua nescire, sicut patet de angelis quorum unus ab alio illuminatur secundum Dionysium, inde est, quod quidam hanc perfectionem cognitionis non omnibus Deum uidentibus anime Christi solum attribuerunt, ut si sola ipsa sciret omnia, quæ Deus facere, sed quia non uidebatur conueniens, quod operatio infinita creaturæ finitæ attribueretur, nec hoc possit esse sine operatione infinita, ut omnia uideantur quæ Deus potest facere, id quidam dixerunt, quod anima Christi actu non uidet omnia, quæ Deus potest facere: uidet tamen in habitu. Ita enim perfecte uerbum cognoscit, ut quicquid uelit cognoscere conuertendo se ad uerbum, eius cognitionem in uerbo accipiat, quæ non semper omnia speculetur in actu, quæ in uerbo potest cognoscere: sed istud non uis uerum, quia anima Christi & quilibet beatus quantum ad uisionem beatam, qua uidet uerbum, & res in uerbo, non parit successione in intelligendo; quia secundum Augustinum in 14. de Trinitate patria non est uolubiles cogitationes. Vñ oportet ponere, quod anima Christi omnia quæ habitu uidet in uerbo, actu in eo uideat. Et huic cõsonat dictum Philonis, quod uult felicitatem non esse secundum habitum tantum, sed secundum actum. Præterea, sicut est inconueniens ponere operationem creatam uiam extendentem se ad omnia, quæ Deus potest facere, ita est inconueniens ponere respectu eorum habitum creatum. Et ideo dicendum secundum alios, quod anima Christi non cognoscit omnia, quæ Deus potest facere, cuius ratio est, quia in cognoscendo duo sunt consideranda, scilicet id quod cognoscitur, & modus cognoscendi. In quorum uno cõtingit quandoque aliquos cõuenire, qui in altero differunt, sicut cum unum & idem

Quæritur, utrum anima Christi sciat omnia illa, quæ Deus potuit facere.

Quæritur, utrum anima Christi sciat omnia illa, quæ Deus potuit facere. Et vñ quod sic, quicquidque scit maius, potest scire minus: sed Deus est maius, quam quicquid potest facere; quia quicquid potest facere, creatum est, ergo cum anima Christi cognoscat Deum, multo magis potest cognoscere quicquid Deus potest facere. Sed dicitur, quamvis Deus sit maius, tamen anima Christi est ordinata ad cognitionem Dei, non autem ad cognitionem omnium quæ Deus potest facere.

¶ 2 Sed contra, Deus quævis sit in se magis cognoscibilis quam aliqua creatura, tamen creatura est magis cognoscibilis quo ad nos quam Deus: sed quicquid Deus potest facere, est creatura, ergo anima est magis nata cognoscere quicquid Deus potest facere, quam ipsum Deum.

¶ 3 Præ. Anima Christi uidet divinam virtutem, sicut & divinam essentiam: dicitur autem quod uidet essentiam totam, sed non totaliter, ergo uidet virtutem totam & si non totaliter: sed non potest videti virtus tota, nisi videatur ad quæcumque potest se extendere, ergo anima Christi cognoscit omnia quæ Deus potest facere.

¶ 4 Præ. Quicquid Deus potest facere, potest manifestare: sed quicquid potest manifestari alicui creatura, Christo manifestatum est, ergo quicquid Deus potest facere, est manifestatum Christo.

¶ 5 Præ. Illud est cõicabile alicui, quod non dicit defectum in cõicante nec in eo cui cõicatur: sed conferre anime Christi omnium scientiam, quæ Deus potest facere, non dicit defectum aliquem in Deo, cum hoc ad maximam liberalitatem ipsius pertinere uideatur, nec in anima Christi, cum ad maximam perfectionem eius pertineat: ergo hoc cõicabile fuit anime Christi, & ita fuit ei communicatum.

¶ 6 Præ. Si anima Christi nescit omnia quæcumque potest facere Deus, dato quod Deus illud faceret, anima Christi nesciret illud nisi de nouo addisceret: sed inconueniens est ponere quod anima Christi

Quæritur, utrum anima Christi sciat omnia illa, quæ Deus potuit facere.

Cap. 5. de diu. nom. parum ante med.

Cap. 7. cele. hier. a med.

Cap. 16. a me dio, co. 3.

1. Ethl. c. 8. co mo 5.

Quæritur, utrum anima Christi sciat omnia illa, quæ Deus potuit facere. GGG 4 est